

ibet latas & promulgatas, approbamus & innovamus, ac perpetuo observari, & in viridi observantia, si forsan in ea non sint, reponi & esse debere. Necnon quoscunque in præmissis, tam nostro, quam successorum nostrorum prædictorum tempore, publice vel occulte, aut alias quomodolibet delinquentes, cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & præminentie existant, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, seu Cardinalatus honore, vel Mundana, etiam Ducali, Regali, Reginali, aut Imperiali auctoritate, seu excellentia præfulgeant, & eorum quemlibet, sententias, censuras, & poenas prædictas incurrere volumus atque decernimus. Et nihilominus considerantes dignum esse, ut quos Dei timor a malo non revocat, Ecclesiasticæ saltem coercet severitas disciplinæ, de similibus consilio, & assensu, ac auctoritate, & plenitudine potestatis volumus, & declarando statuimus, ordinamus & decernimus, quod sententias, censuris, & poenis prædictis, in suo robore & efficacia remanentibus, ac effectum suum sortientibus, omnes & singuli, tam clerici, quam utriusque sexus laici, qui per se vel alios, nobis viventibus & inconsultis, verbis vel scriptis, aut nunciis, cum aliquo de futuro Pontifice eligendo, hætenus tractarunt, vel tentarunt, seu in posterum Romano Pontifice vivente & inconsulto, tractabunt, vel tentabunt, etiam si, ut præfertur, qualificati, & dignitate, honore, & auctoritate, & excellentia prædictis præditi existant, sint ipso jure & facto, absque alia desuper ferenda sententia, excommunicati excommunicatione majori, & maledictione æterna damnati, & ab excommunicatione & maledictione hujusmodi per alium, quam per nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, præterquam in mortis articulo absolvi non possint, incurrerintque, & incurrant respective crimen Simoniacæ hæreseos, & læsæ majestatis in primo capite, ac privationem omnis, etiam Episcopalis, Archiepiscopalis, & Patriarchalis, ac cujuscunque alterius majoris, vel minoris dignitatis, ac Cardinalatus honoris, necnon Ducalis, Regalis, Reginalis, Imperialis auctoritatis & excellentiæ, ac omnium & singularum Ecclesiarum cathedralium, etiam Metropolitanæ, & Patriarchalium, Monasteriorum quoque ac Prioratuum, aliorumque beneficiorum & officiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium, careantque voce activa & passiva, ac effecti sint, & efficiantur respective perpetuo inhabiles & incapaces omnium dignitatum, honorum, bonorum, jurium, & legitimorum actuum, perpetuæ infamie ubique gentium sint notati & notentur respective, nec infamia hujusmodi ab eis aboleri, neque ipsi ullo unquam tempore ad vocem, dignitates, honores, bona, jura, & actus hujusmodi, nisi ex speciali scripto, & mandato nostro, seu Romani Pontificis pro tempore existentis, nostra, seu illius manu propria subscripto, ac speciosa, & individua reatus & culpæ suæ qualitate expressa, restitui possint. Quodque similes sententias, censuras & poenas respective incurrerint & incurrant ipso jure & facto, ac sine aliquo sententiæ prolacione, omnes & singuli, etiam ut præmittitur, qualificati, & dignitatibus hujusmodi præditi, cujuscunque status & ordinis existant, qui per se vel alium, seu alios, a die nostræ ad summi Apostolatus apicem assumptionis, usque in hanc diem, in præmissis, aut eorum aliquo, quodvis auxilium, consilium vel favorem, seu operam verbis vel scriptis, aut re vel facto, seu promissione, pollicitatione, susceptione, vel his omnibus insimul, aut quovis alio modo, directe vel indirecte, vel incidentaliter præstiterunt, seu in futurum, quovis, etiam successorum nostrorum Romanorum Pontificum tempore præstabant, aut in præmissis mediatores, proxenetæ, nuncii, mandatarii, procuratores, seu trapezitæ fuerunt, vel in posterum, ut præfertur, erunt, seu alias in præmissis, quovis modo se intromiserunt, vel amiserunt, seu in posterum, etiam tempore successorum

hujusmodi habebunt, nisi ea nobis, aut successoribus nostris, quorum tempore id contingerit, vel alteri, cui id per nos vel successores prædictos commissum fuerit, per se vel alium seu alios, cum primum commode poterunt, revelaverint, etiam si in præmissis aliquod aliud auxilium, consilium, vel favorem, aut opem non præstiterint. Nos enim iis, qui præmissa revelaverint, etiam si complices fuerint, non solum veniam, sed etiam gratiam & præmia pollicemur, prout etiam successores nostros præfatos facturos esse confidimus, ad hoc, ut eorum judicio participes tanti criminis valeant coerceri: & si quis ullo unquam, etiam diætorum successorum nostrorum tempore, præfentes literas, & in eis contenta quæcunque injusta, illicita, vel iniqua existere, aut in toto, vel in parte non valere, seu aliquo tempore non valitura esse, vel a nobis sic fieri non potuisse, aut non debuisse, ausu temerario asserere præsumperit, cujuscunque dignitatis existat, etiam si Cardinalatus honore, aut Regis, vel imperiali præminentia & excellentia præfulgeat, ipso jure & facto anathematis mucrone percussus sit, & contra eum, tanquam vere schismaticum & hæreticum, inquiri, & tanquam talis puniri, ejusque memoria damnari possit. Rom. 17. Cal. Jan. 1558.

C A P. II.

Judicis electioni, non opes aut favores, sed virtutum ornamenta suffragari debent, nec ad officia admittantur, qui ambitus rei sunt, & precio mercantur, quod dignitate præstare nequeunt.

Pius V.

ET si Rom. Pontificis continua, indefessaque meditatio circa subditorum suorum commodum & utilitatem continue implicatur, ac quæ iis, quos ut filios tenere diligit, obesse posse credit, de medio tollit: negotiorum tamen multitudinem pressa, singula in dies singulos considerans illorum executionem etiam diem disponit, ut & negotia ipsa salubrius dirigantur, ac ipsi subditi paulatim sui in eos amoris cognoscant indicia. Sane licet alias, ne ordo justitiæ perverteretur, & ex certis aliis inibi expressis causis, per civiles constitutiones salubriter fuerit statutum, ut Judices, & alii justitiæ administratores sine quoquo suffragio fieri debeant, gravissimis etiam injunctis poenis, qui præmissam constitutionem transgredi aut quoquomodo fuissent: accepimus tamen nuper, non sine animi nostri displicentia, nonnullos pro consequendis officiis & dignitatibus, jurisdictionis exercitium habentibus, pecunias & alias res solvere & promittere aliquibus Curialibus, quorum intercessionibus & favoribus talia officia & dignitates obtinent. Licetque nos pro nostri pastoralis officii debito, præmissa conniventibus oculis pertransire nequeunt, omnem adhibuerimus diligentiam, ut tam ambitiosi hujusmodi, quam pecuniarum hujusmodi receptores & stipulatores, tam publice, quam secreta reperirentur, nihilominus exinde nihil certi expiscari hætenus potuimus.

Cupientes igitur præmissis modum aliquem imponere, ac eos, quos civilium poenarum timor a similibus non coercet, per canonicas sanctiones, auctoritate Apostolica, omnino deterere, & avaritiæ hujusmodi genus, juri & justitiæ hujusmodi tam obnoxium de medio tollere, constitutionis civilis, ac poenarum per illas statutarum tenorem & formam, præfentibus pro expressis habentes, motu simili, &c. & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulas leges, constitutiones, statuta, & decreta, contra delinquentes hujusmodi, tam a jure civili, quam a sacris canonibus facta, ac in illis contenta, punitiones, & poenas quascunque in tales inflatas, harum serie innovamus, easque idem robur, eandemque vim obtinere volumus atque statuimus, quod, & quam habuissent & haberent, si hætenus ad unguem observatæ fuissent, vel a nobis per præfentes emanarent. Insuper quoque, ut earum usum

poena

poenarum multiplicatione stabilius efficiatur, hac nostra perpetuo valitura constitutione, quamque vim legis etiam inviolabilis habere sancimus, legibus, constitutionibus, statutis, & decretis prædictis præjudicium non inferendo, quinimo illis addendo decernimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus nemini cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerit, liceat mediante pecunia vel solutione, & traditione, ac promissione aliarum rerum etiam per interpositas personas aut alias quovis modo faciendas aliquas dignitates & officia, exercitium, & administrationem jurisdictionis habentia procurare, assequi, vel obtinere, ac si quis in his præfentibus contravenisse quoquo modo dici, aut censi poterit, ipsum contravenientem eo ipso confiscationis omnium bonorum, degradationis, & amissionis tam privilegii doctoratus, quam quoracunque per eum obtentorum officiorum tam secularium, quam Ecclesiasticorum, ac demum ultimi supplicii poenas irremissibiliter incurrere volumus. Cæterum ut fraudibus, quæ circa præmissa exoriri possent, facilius occurratur, pari modo statuimus, quod ubique, & quodocunque compertum fuerit per interpositam personam aliquas pecunias, seu alias res traditas, seu promissas fuisse alicui Curiali familiari, vel cuicunque alteri personæ, pro officiis, & dignitatibus jurisdictionis administrationem habentibus, is, qui officium hujusmodi obtinuerit, se a præmissis, attenta interpositione personæ hujusmodi nullatenus excusare queat, quinimo nulla admittenda ignorantia excusatione ipso jure præsumatur solutionem, & promissionem hujusmodi de eorum, qui officia, & dignitates similia obtinuerunt, consensu, & mandato penitus esse facta, iidemque propterea poenis subjacere omnino intelligatur. Postremo ne ii, qui in præteritum talia officia, seu dignitates solutionibus, seu promissionibus mediatis impetraverint, credant se per præfentes absoluros esse, eidem motu, scientia, & potestatis plenitudine perpetuo declaramus eos poenas in tales a jure communi inflatas incurrere, & contra eos ad poenarum hujusmodi prosecutionem procedi posse. Eos vero, qui similibus mediis aliqua officia, & dignitates similes jurisdictionis administrationem habentia obtinent, si in futurum quippiam unquam vigore præfentium promissionum in assecutione officii hujusmodi factum solverint, ipso jure & facto poenas in hac nostra constitutione contentas incurrere, præfentesque nostras, tam eos, qui in futurum officia similia, & dignitates solutionibus, & promissionibus præcedentibus obtinebunt, quam eos, qui jam obtinuerunt, si in futurum aliquid mantentionis in eis, aut alia causa solverint, ligare volumus. Decernentes contra præmissa quodvis pactum, etiam juramento vallatum, ac instrumenta, & alias forsan desuper editas scripturas minime in causa esse posse, quo minus solvere habeant, si pro præmissis solverint, poenas præfentibus contentas incurrant. Nos enim pacta, conventiones, promissiones, & scripta, ac alia quæcunque quomodolibet, ut præfertur, inita exinde cassamus, irritamus, & annullamus, eosque a juramentis, & aliis nexibus prædictis absolvimus, necnon præfentes, & desuper forsan conficiendas literas perpetuis futuris temporibus dare, ac omnes & singulos a data præfentium irremissibiliter ligare volumus, illasque nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, aut sub quibusvis revocationibus, & derogationibus comprehendendi nullatenus posse, sique per quoscunque Judices, &c. & causaram palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. Cardin. sublata &c. judicari debere, irritum quoque &c. decernimus.

C A P. III.

Pœna jure civili in ambitus reos sancita confirmantur & extenduntur ad recipientes pecunias, & mediatores.

Tom. II.

Idem.

CUM nuper, ne ordo justitiæ perverteretur, & ex certis aliis causis animum nostrum moventibus fuerint confirmata omnes & singulæ leges, constitutiones, statuta, & decreta contra ambientes officia jurisdictionis administrationem habentia, eaque pretio, seu promissionibus acquirere, tam a jure civili, quam a sacris canonibus facta, ac in illis contentas punitiones, & poenas quascunque in tales inflatas innovaverimus, easque idem robur, eandemque vim obtinere voluerimus, atque statuerimus, quod & quam habuissent, & haberent, si hætenus ad unguem observatæ fuissent, vel a nobis emanassent: insuperque, ut earum usus poenarum multiplicatione stabilius efficeretur, per nostram constitutionem perpetuo valituram, quam vim legis etiam inviolabilis habere volumus, decreverimus inter cætera, quod perpetuis futuris temporibus nemini, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerit, liceat mediante pecunia, vel solutione, & traditione, ac promissione aliarum rerum, etiam per interpositas personas, aut alias quovis modo faciendis, aliquas dignitates, & officia, exercitium & administrationem jurisdictionis habentia procurare, assequi, vel obtinere sub gravissimis poenis in dicta nostra constitutione, quam hic de verbo ad verbum pro expressa haberi volumus, & mandamus expressis: attendentesque quod forte probabiliter dubitari contingeret, an dicta nostra constitutio comprehendat recipientes hujusmodi pecunias, ac res, ac promissiones sibi factas stipulantes, ut officia prædicta, exercitium, ac jurisdictionis administrationem habentia conferri faciant, & mediatores, ac interpositas personas: propterea nos motu simili, & ex certa scientia, & de potestate plenitudine hac nostra perpetuo valitura constitutione declaramus, & quatenus opus sit, addendo prædictæ nostræ constitutioni decernimus, quod dicta nostra constitutio, ac omnes, & singulæ poenæ in ea expressæ perinde ligent, & afficiant omnes, & quoscunque cujuscunque dignitatis existant, qui pro hujusmodi officii jurisdictionis administrationem habentibus conferendis aliquid dederint vel promiserint, ac mediatores, & interpositas personas, quascunque pecunias, & alias res ut supra acceperint, ac si prædicti in dicta nostra constitutione comprehensi essent & de illis in ea expressa mentio facta esset. Et præfentes perpetuo durare, ac omnes irremissibiliter ligare volumus & decernimus.

TITULUS XI.
DE SIMONIACIS, ET NE QUID DETUR,
VEL EXIGATUR.

C A P. I.

Provisiones beneficiorum nunciatis nihil detur, aut promittatur.

Gregorius XI.

Solicite debet vitari, quod noxium esse dignoscitur, & ex cupiditatis aviditate, etiam in honoris Apost. sedis depressionem ortum habere videtur. Sane nuper ad nostrum pervenit auditum, quod nonnulli inhoneste lucra quærentes, dum per sedem prædictam de personis aliquorum apud sedem constitutis eandem Patriarchalibus, Metropolitanis, & aliis cathedralibus Ecclesiis, sive monasteriis vacantibus providetur, vel personæ ipsæ ad hujusmodi per dictam sedem de aliis Ecclesiis transferuntur, aut alias ipsorum gubernationi committuntur, hujusmodi provisiones, translationes, commendas, sive commissiones, prædictis personis sic apud sedem prædictam constitutis, ut aliquod munus ab ipsis recipiant, denunciare festinant. Nos igitur in præmissis (prout ex debito tenemur pastoralis officii) providere volentes, universis, & singulis personis Ecclesiasticis cujuscunque

E e e e e
lexus

sexus, ordinis, vel conditionis existant, etiam si Pontificali, vel alia quavis Ecclesiastica præfulgeant dignitate, auctoritate Apostol. tenore præsentium districtius inhibemus, ne de cætero illis, qui ipsis hujusmodi provisiones, translationes, commendas, sive commissiones earundem, sive de Romani Pontificis pro tempore existentis, sive de alio cuius, vel aliquorum ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, aut alterius cujuscunque mandato, seu alias qualitercunque apud dictam sedem nunciabunt, seu nunciari facient, sive dici, vel super hoc nota portari, aliquod directe, vel indirecte per se, per vel alium donec, vel promittant, atque per alium datum, seu promissum perfolvant. Nos enim quoscunque præsumentes contrarium quoquo modo excommunicationis sententiæ subjacere volumus, & decernimus ipso facto, a qua nullus ab alio, quam a Romano Pontifice possit, nisi duntaxat in mortis articulo, absolutionis beneficium obtinere. Avenion. 6. Cal. Novemb. 1376.

C A P. II.

Simoniam scelus penitus evellendum pœnis sacris canonibus sancitis.

Leo X. in Concilio Lateranensi.

UT a nefaria Simoniam labe, ac pestis non solum a Romana curia, sed ex omni etiam Christiana ditione in perpetuum ejiciatur, constitutiones per antecessores nostros, etiam in sacris Conciliis contra hujusmodi simoniacos editas innovamus, easque inviolabiliter observari præcipimus, ac pœnas in eis contentas pro expressis, & insertis haberi, & delinquentes etiam auctoritate nostra affici volumus.

C A P. III.

Simoniacorum pœna.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

UT simoniacæ pravitatis labe proflus aboleatur, constitutiones antecessorum nostrorum contra simoniacos editas, & præsertim Pauli II. b inviolabiliter observari mandamus, & delinquentes tam in sacrorum ordinum receptione, quam in beneficiorum affectuone statutis etiam inferius pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicumque igitur detestabile crimen simoniacæ pravitatis commisisse convictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas simoniace acquiserit, illis ipso jure privatus, & in futurum inhabilis ad eas, & quasque alias obtinendas. Qui beneficium, aut officium Ecclesiasticum simoniace adeptus fuerit, illis similiter sit ipso jure privatus, & ad fructuum omnium, quos perceperit, restitutionem teneatur, & perpetuo sit inhabilis ad ea, & quæcunque alia beneficia Ecclesiastica. Si quis autem tale crimen commisisse convictus fuerit, præter supradictas pœnas etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus a fidelium consortio ejiciatur. Qui vero ordines, & beneficia simoniace contulerunt, pœnis a jure statutis puniantur, cujuscunque gradus, conditionis, dignitatis, etiam si Episcopi, Archiepiscopi, vel majores fuerint. Caveant præterea quicumque, ne in sacramentorum exhibitione simoniaco aliquod faciant. Alioquin gravissime puniantur per locorum ordinarios, qui hujusmodi criminis reos cum maxima severitate coercere procurent juxta Concilii Tridentini statuta.

C A P. IV.

a Hæc constitutio a Martino V. antea in Concilio Constantiensi edita est. b Paulus III. in extravag. & Sixtus IV. in bulla, quæ incip. Etsi dominici gregis. c Ex Concilio Constantiensi. Petrus Rebuff. in pract. benefic. tit. de simonia, num 3.

Beneficia pure & sincere conferri debent, hoc est, absque pacto aliquo, conventionione vel conditione, quibus Simoniam vitium inducitur.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

Urum nimis, & incommodum arbitramur, quod Ecclesiarum ministri in iis, quæ ad ipsorum sustentationem suppeditant, dispendia patiantur. Quo circa cum hanc ad rem, simulque prohibendam ab Ecclesia Dei avaritiæ pravitatem editas antehac sanctiones minime satis esse intelligimus, novæ constitutionis subsidio cogimur providere. Cum itaque alias ex plurium Ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum constitutionibus, aut ex prava consuetudine observari intelligeretur, ut in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia provisione, sive admissione ad possessionem alicujus cathedralis Ecclesiæ, vel beneficii, canonicatum, vel præbendam, vel partem proventuum, seu ad distributiones quotidianas, certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesve illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Ecclesiis dicuntur, *Turnorum lucra*, interponerentur, licet sancta Synodus Tridentina hæc detestata mandaverit Episcopis, ut quæcunque hujusmodi, quæ in usus pios non converterentur, atque ingressus eos, qui in simoniacæ labe, aut fordide avaritiæ suspicionem habent, fieri non permitterent, ipsique diligenter de eorum constitutionibus, sive consuetudinibus super prædictis cogitarent, & illis tantum, quas probarent, exceptis, reliquas, ut pravas, & scandalosas rejicerent, eos vero, qui adversus prædicta quavis ratione commisisserint, pœnis contra simoniacos editis teneri decreverit: multorum tamen indomita cupiditate tam prædicta, quam alia ad beneficium, & commodum ipsorum ministrorum edita aut omnino contemnantur, aut in varios sensus traducta perperam eluduntur. Quare nos pro divini cultus exercitio, simulque evocatum ad illum auxilium plenius evidentiisque consulendum fore rati revocamus, & abolemus omnia, & quæcunque privilegia, consuetudines, & statuta quarumcunque Ecclesiarum, cathedralium, & metropolitanarum, ac majorum, necnon collegiatarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, aut alio quovis præsidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & longissimam, ac quantumcunque tempore etiam continuo observata, sive pro solvendis Ecclesiarum, vel prælatorum debitis, sive pro supportandis illorum oneribus, sive aliis etiam majoribus, maximis, & urgentissimis causis concessa, & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innovata, extensa, & moderata, quod vacantibus ipsarum Ecclesiarum dignitatibus, canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficiis, & officiis, fructus, ac etiam quotidianæ distributiones ex eis de primo ab ipsa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breviori tempore proventuri mensæ Episcopali, seu capitulari, aliove loco integre, vel partim remaneant, seu applicentur, aut in communes usus cedant, seu inter alios canonicos, & personas Ecclesiæ, seu capituli dividantur. Quodque nullus etiam Apostol. auctoritate provivus in Canonicum recipi, aut ad dignitatem, seu portionem, beneficium vel officium admitti, vel alias in ejus possessionem induci possit, nisi prius de observandis hujusmodi privilegiis, consuetudinibus, & statutis juramentum præstiterit, & obtente illorum derogationi, ac fructuum, & distributionum perceptioni renunciaverit, seu capitulo, & personis prædictis cesserit, seu (ut appellant) *dulciaria*, aut quid aliud præstiterit. Quorum omnium tenores, causas, & effectus habemus præsentibus pro expressis, quibuscunque illa concepta sint formulis, necnon irritantibus, & aliis decretis roborata: volentes ea omnia vires, & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur, & interdiximus omnibus Episcopis, capitulis, collegiis, & personis, ad quos id perti-

pertinet, ne posthac fructus, aut distributiones hujusmodi, nec prorsus ullam eorum partem retineant, neve ipsorum cessionem, vel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocunque petant, vel exigant, aut quenquam sive ordinaria, sive Apostolica auctoritate provivus ad præstandum hujusmodi juramentum inducant, aut illi prædicta non facienti possessionem impendant, vel remorentur. Quicumque contra fecerint, si Ecclesiarum antistites, tandem a Pontificali officii exercitio sint suspensi, donec satisfactio prævia illis per sedem Apost. suspensio relaxetur: Capitula vero, & Collegia quæcunque Ecclesiastico subiaceant interdicto, ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, a qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio, quam a Romano Pontifice absoluteionis beneficium nequeant obtinere. Rom. prid. Cal. Junii 1570.

TITULUS XII.

DE MALEFICIS, ET INCANTATORIBUS.

C A P. I.

Inquisitorum fidei officii interest animadvertere in maleficos, incantatores & vanarum superstitionum observatores.

Alexander VI. Angelo de Verona ordinis Prædicatorum, sacre Theologiae Professori, in Provincia Lombardia hæretica pravitatis Inquisitori.

Cum acceperimus in Provincia Lombardia diversas utriusque sexus personas diversis incantationibus & diabolicis superstitionibus operam dare, suisque veneficiis, & variis observationibus multa nefanda scelera procurare, homines, & jumenta, ac campos destruere & diversos errores inducere, magnaque inde scandala exoriri: decrevimus pro pastoralis officii nobis ex alto commissi ministerio scelera hujusmodi compescere, ac scandalis, & erroribus præmissis, quantum cum Deo possumus, occurrere. Ea propter tam tibi, quam etiam successoribus tuis per Lombardiam constitutis, de quibus in his & aliis plenam in Domino fiduciam obtinemus, committimus, & mandamus, etiam soli [honesto tamen comitatu per vos eligendo associati] ut contra easdem utriusque sexus personas diligenter inquiratis, easque iustitia mediante puniatis, & compescatis. Et ut melius commissionem hujusmodi exequi possitis, contra illas vobis plenam, & omnimodam harum serie concedimus facultatem, constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon indultis, & concessionibus ordinariis forsitan pro tempore factis, cæterisque contrariis quibuscunque non obstantibus.

C A P. II.

Hæreticum est, a demonibus expectare responsa.

Sixtus IV. Vicario generali Episcopi Bononiensis.

Nunciatum est nobis, nonnullos ordinis S. Mariæ de monte Carmeli fratres tantæ fuisse temeritatis, ut veriti non sint disputando & prædicando in civitate Bononiensi ejusque comitatu asserere, non esse hæreticum a, & a puritate fidei alienum demonum expectare responsa: ob quod adversus ipsius fidei puritatem scandala multa exorta vidantur. Nos id indigne molesteque ferentes, & de præmissis certam notitiam non habentes, discretionis tue per presentes committimus, & mandamus, ut omni opportuna adhibita diligentia & industria veram notitiam habere cures, an sint, qui fuerint hujusmodi assertores, & quæ scandala propterea sint exorta. Quicquid autem in præmissis inveneris, in scriptis auctoritative redactum ad dilectum filium Franciscum de Toledo Notarium & Datarium nostrum domesticum sub tuo sigillo transmitti-

a Directe pugnat cum analogia nostre fidei, expectare a demonibus responsa. Cajetan. in qua. 90. 22. S. Thom.

tas, ut ab eo de omni re certiores facti, quid agi conveniat auctore Domino statuere valeamus. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 18. Junii 1474. Pontif. nostri An. 2.

C A P. III.

Jurisdictione Inquisitorum pœnis jure sancitis plecti debent incantatores & sortilegi.

Adrianus VI. Inquisitori Comensi.

Udum a, uti nobis exponi fecisti, per tel. rec. Julium Papam II. prædecessorem nostrum non sine magna tunc animi sui displicentia accepto, quod per quemdam Georgium de Casali ordinis fratrum Prædicatorum professorem, & in civitate Cremonensi hæreticæ pravitatis Inquisitorem deputatum, in nonnullis Lombardia partibus, & præsertim in locis, in quibus dictus Georg. Inquisitor deputatus erat, repertæ fuerunt quamplures utriusque sexus personæ propriæ salutis immemores, & a fide catholica deviantes, certam sectam facientes, fidem, quam in sacri susceptione baptismatis susceperant, abnegantes, sanctam crucem pedibus conculcantes, & opprobria super eam perpetrantes, Ecclesiasticis & præsertim Eucharistiæ sacramentis abutentes, diabolum in suum dominum, & patronum assumentes, eique obedientiam, & reverentiam exhibentes, & suis incantationibus, carminibus, sortilegiis, aliisque nefandis superstitionibus jumenta, & fructus terræ multipliciter lædentes, aliaque quamplurima nefanda, & excessiva, & crimina eodem diabolo instigante committentes & perpetrantes in animarum suarum periculum, divinae majestatis offensam, perniciosumque exemplum, & scandalum plurimorum. Contra quas cum dictus Georgius, tunc (ut assererat) in dictis locis suæ inquisitioni deputatus, prout ipsius Georgii incumberebat officio, ipse Georgius processisset: nonnulli autem tam clerici, quam laici illarum partium quærentes plus sapere, quam oportet, præmissa delicta ad ejusdem Georgii Inquisitionis officium non pertinere temere asserere præsumentes, in populo errores, & scandala seminaverunt: sicque eundem Georgium in populo odiosum reddere, & dicti Georgii officium impedire conari fuerunt, prout etiam tunc impediebant: ita quod propter præmissa personæ prædictæ delicta hujusmodi perpetrantes remanebant impunite, & aliæ eorum exemplo ad similia perpetranda quotidie inducebantur in non modicum fidei opprobrium, animarum periculum, & scandalum plurimorum. Dictus prædecessor volens (ne inquisitionis officii executio quomodolibet retardaretur, & labe hæreticæ pravitatis longius venena diffunderet) providere dicto Georgio per quosdam suas in forma Brevis literas commisit, & mandavit, quatenus in locis ejusdem Georgii inquisitioni deputatis de excessibus hujusmodi cognoscere, & contra quascunque personas, cujuscunque conditionis, & præminentie forent, inquisitionis officium exercere, & exequi, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles reperiret, unacum locorum ordinariorum Vicariis, quatenus voluissent interesse, juxta dictarum personarum demerita corrigere, & punire deberet secundum modum contra alios hæreticos a jure ex sacris canonibus statutum: contradicentes quoscunque per censuram Ecclesiasticam & alia juris opportuna remedia compescendo. Eos vero, qui in præmissis consilium, auxilium, vel favorem præstarent, præfatus prædecessor noster eisdem indulgentiis uti, & gaudere decrevit, quibus cruce signati contra alios hæreticos ex indulto Apostolico eis concessio tunc gaudebant, & utebantur, prout in dictis literis plenius contineritur.

E e e e e 2

a De maleficis & incantatoribus vide flagellum heret. Paul. Gril. l. 2. Apb. de cast. de punit. her. Sylv. Prior. de dem. mir.

et dicitur. Et sicut eadem expositio subiungat, non solum delicta & crimina huiusmodi, contra fidem Catholicam, & Christianam religionem, sub jurisdictione inquisitoris Cremonensis, committuntur & perpetrantur, sed in omnibus aliis locis & diocesis, sub jurisdictione aliorum Inquisitorum dicti ordinis congregationis Lombardiae, in dies perpetrantur & committuntur. Et cum eadem sint delicta, eadem profecto provisione & castigatione eis est, earundem literarum tenore, providendum. Quare tu, sicut asseris, in civitate Comensi, ubi dicta pravitas Inquisitor existis, tam tuo, quam omnium aliorum dictorum ordinis & congregationis, haereticæ pravitatis Inquisitorum ubilibet consistentium & deputatorum nominibus, fecisti nobis humiliter supplicari, ut literas praedictas ad vos extendere & ampliare, aliasque desuper opportune dignaremur providere. Nos igitur huiusmodi supplicationi inclinati, literas praedictas, cum omnibus eis contentis clausulis, in omnibus & per omnia, prout in eisdem literis continetur, ad te & ad alios ordinis & congregationis huiusmodi Inquisitores, tam in praesentiarum deputatos, quam in futurum, perpetuis futuris temporibus, deputandos, ac si tibi, & cuilibet Inquisitorum praedictorum dirigerentur, & directæ fuissent, Apostolica auctoritate & tenore concedimus. Romæ 29. Julii 1523.

C A P. IV.

Horrendis flagitiis propensiores sortilegi infantes puerulos devorantes, grandines & auras lasivas cum atroci fame exagitant, sterilitatem in hominibus & armentis procurantes, aliaque quamplurima diaboli arte facientes prodigiosa & portentosa, damnantur.

Innocentius VIII.

Summis desiderantes affectibus, prout pastoralis sollicitudinis cura requirit, ut fides catholica, nostris potissime temporibus, ubique augeatur & floreat, ac omnis haereticæ pravitas de finibus fidelium procul pellatur, ea libenter declaramus, ac etiam de novo concedimus, per quæ huiusmodi pium desiderium nostrum nativum fortiatu effectum: cunctisque propterea, per nostrum operationis ministerium, quasi per providi operatoris sarculum erroribus extirpatis, eisdem fidei zelus & obsevantia in ipsorum corda fidelium fortius imprimatur.

Sane nuper ad nostrum, non sine ingenti molestia, pervenit auditum, quod in nonnullis partibus Alemanniae superioris, necnon in Moguntinensi, Colonienfi, Trevirensi, Saltzburgenfi & Bremensi provinciis, civitatibus, terris, locis & diocesis, complures utriusque sexus personæ, propriae salutis immemores, & a fide catholica deviantes, cum demonibus, incubis & succubis, abuti, ac suis incantationibus, carminibus & conjurationibus, aliisque nefandis superstitionibus & sortilegiis, excessibus, criminibus & delictis, mulierum partus, animalium foetus, terræ fruges, vinearum uvas, & arborum fructus, necnon homines, mulieres, pecora, pecudes, & animalia, diris tam intrinsicis, quam extrinsecis doloribus & tormentis afficere & excruciare, ac eisdem homines, ne gignere, & mulieres, ne concipere, virosque, ne uxoris, & mulieres, ne viris actus conjugales reddere valeant, impedire. Fidem præterea ipsam, quam in sacri susceptione Baptismi susceperunt, ore sacrilego abnegare. Aliaque quamplurima nefanda, excessus & crimina, instigante humani generis inimico, committere & perpetrare non verentur, in animarum suarum periculum, divinae Majestatis offensam, ac perniciosum exemplum, ac scandalum plurimorum.

Quodque licet dilecti filii Henrici Inquisitoris in praedictis partibus Alemanniae superioris, in quibus etiam provinciæ,

civitates, terræ, dioceses, & alia loca huiusmodi comprehensa fore censentur: nec non Jacobus Sprenger per certas partes lineæ Rheni, ordinis prædicatorum & Theologiae Professores, haereticæ pravitatis Inquisitores per literas Apostolicas deputati fuerunt, prout adhuc existunt. Tamen nonnulli clerici & laici illarum partium, quærentes plura sapere, quam oporteat, pro eo, quod in literis deputationis huiusmodi provinciæ, civitates, dioceses, terræ, & alia loca praedicta, illarumque personæ ac excessus huiusmodi, nominati & specificè expressi non fuerunt, illa sub eisdem partibus minime contineri, & propterea præfatis Inquisitoribus in provinciis, civitatibus, diocesis, terris, & locis praedictis, huiusmodi Inquisitionis officium exequi non licere, & ad personarum earundem super excessibus, & criminibus antedictis punitionem, incarcerationem, & correctionem admitti non debere, pertinaciter asserere non erubescunt. Propter quod in provinciis, civitatibus, diocesis, terris & locis praedictis, excessus, & crimina huiusmodi, non sine animarum earundem evidenti iactura, & æternæ salutis dispendio, remanent impunita.

Nos igitur impedimenta qualibet, per quæ ipsorum Inquisitorum officii executio quomodolibet retardari posset, de medio submovere, & ne labes haereticæ pravitatis, aliorumque excessuum huiusmodi in perniciem aliorum innocentiam sua venena diffundat, opportunis remediis, prout nostro incumbit officio, providere volentes, fidei zelo ad hoc maxime nos impellente. Ne præterea contingat, provincias, civitates, dioceses, terras & loca praedicta, sub eisdem partibus Alemanniae superioris, debito Inquisitionis officio care, eisdem Inquisitoribus in illis officium Inquisitionis huiusmodi exequi licere & ad personarum earundem super excessibus & criminibus praedictis correctionem, incarcerationem, & punitionem admitti debere, perinde in omnibus & per omnia, ac si in literis praedictis provinciæ, civitates, dioceses, terræ & loca, ac personæ, & excessus huiusmodi nominati & specificè expressa forent, auctoritate Apostolica, tenore praesentium statuimus.

Proque potiori cautela literas & deputationem praedictas, ad provincias, civitates, dioceses, terras & loca, necnon personas, & crimina huiusmodi extendentes, præfatis Inquisitoribus, quod ipsi, & alter eorum, accessit secum dilecto filio Joanne Grempfer, clerico Constantiensis diocesis, magistro in artibus, eorum moderno, seu quovis alio Notario publico, per ipsos, & quemlibet eorum pro tempore deputando, in provinciis, civitatibus, diocesis, terris & locis praedictis, contra quascunque personas, cujuscunque conditionis & præminentiae fuerint, huiusmodi Inquisitionis officium exequi, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles repererint, juxta earum demerita corrigere, incarceratione, punire, & multare. Necnon in singulis provinciarum huiusmodi parochialibus Ecclesiis verbum Dei fidei populo, quoties expedierit, ac eis visum fuerit, proponere & prædicare, omniaque alia & singula in præmissis, & circa ea necessaria & opportuna facere, & similiter exequi libere & licite valeant, plenam ac liberam, eadem auctoritate, de novo concedimus facultatem.

C A P. V.

Infames perpetuo existant clerici incantationibus & sortilegiis dediti, tum deponantur & monasteriis includantur.

Leo X. in Concilio Lateranensi.

Cum secundum leges civiles & sacrorum canonum censuras, sortilegia per invocationem demonum, incantationes ac divinationes superstitionis prohibita sint: statuimus, decernimus, & ordinamus, ut clerici, qui in præmissis culpabiles inventi fuerint, arbitrio superiorum infamia no-

a Diaz. in præf. can. cap. 100. Cucus in institut. can. lib. I. tit. 9. de diversis delictis. vers. bis adduntur.

tentur, si vero non desisterint, deponantur, atque in monasterium, ad tempus arbitrio superioris præsumendum, detradantur, beneficiumque & officium Ecclesiasticis priventur. Laici vero utriusque sexus, excommunicationis & aliis poenis juris, tam civilis, quam canonici, subiaceant.

Pius VI.

In strigas & sortilegos, ut contra haereticos vehementer suspectos procedi solet, quia ea perpetrant, quæ manifeste sapiunt hæresim.

Idem universis & singulis locorum ordinarii domini Venetorum.

Honestis petentium votis libenter annuimus, eaque favoribus persequimur opportunis. Alias ad petitionem dilectorum filiorum, nobilium virorum Ducis & Domini Venetorum cum in Brixienfi & Bergomenfi civitatibus & diocesis quoddam haereticum genus perniciosissimum ac damnatissimum, labe haereticæ, per quam suscepto renunciabatur baptismatis sacramento, Dominum abnegabant, & sanæ, cujus consilio seducebantur, corpora & animas conferebant, & ut illi rem gratam facerent, in necandis infantibus passim studebant, & alia maleficia & sortilegia exercere non verentur, quod ita factum esse videbatur, ut ad eorum errorem extirpandum opportuna adhiberentur remedia. Volentes etiam ejusdem generis nonnullos indicibili poena obstinate vitam potius perfide amittere, quam errorem suum cognoscere maluisse, & propterea de rigoroso nimium (ut dicebatur) vestri ordinarii contra tales processu dubitantes, venerabilem fratrem Episcopum Polensem nostrum & Apostolicæ sedis apud eisdem Ducem & Dominum, Nuncium vobis adjungendum duximus, cum facultate, per se vel alium, seu alios processus per vos habitos, seu factos examinandi, & revidendi: & si vos Inquisitores processus rite & recte, ac juxta formam juris habitos fecissetis, contra tale hominum damnatorum genus una vobiscum procedendi & inquirendi, necnon Procuratores & Advocatos, Scribas, cæterosque ad Inquisitionis præfata exercitium necessarios & opportunos Officiales & Ministros cum competentibus salariis deputandi, & homines praedictos quod redire ad Ecclesiæ unitatem vellet clementer suscipiendi, eisque poenitentiam salutarem injungendi, & eos absolvendi etiam in utroque foro, & incorrigibiles condemnandi, & brachio seculari tradendi, cæteraque, quæ vos de jure vel consuetudine facere possitis, & deberetis, faciendi, exercendi, & exequendi, prout in literis desuper concessis continetur. Cum igitur commissionis huiusmodi vigore præfatus nuncius, venerabilem fratrem, Episcopum Justinopolitanum, in partibus illis commorantem, ad præmissa una vobiscum tractanda, & exequenda subdelegaverit, vosque & ipse subdelegatus in valle Communica Brixienfi diocesis, ubi maxime huiusmodi damnaati generis homines vigent & pullulant, processeritis, ac nonnullos culpabiles reptos, & curiæ seculari tradendos, necnon jam condemnatos habueritis, videtur quod per Venetorum collegium Prætori Brixienfi mandatum fuerit, ne sententias huiusmodi exequeretur, & vobis & eidem subdelegato, ne ad executionem illarum procederetis, inhiheret, prout inhibuit fuit: ac expensas & salaria pro huiusmodi inquisitionis negotio necessaria submoveret, & retraheret: necnon processus contra culpabiles praedictos habitos & factos eis transmitteret, seu transmitti faceret: & quod deterius est, subdelegatum praedictum ad coram eis in civitate Venetiarum comparandum egeret & compelleret, prout coactus & compulsus fuit. Et quia propter dictas literas, in quibus dictus nuncius adjunctus fuit, ab aliquibus hæsitatur, an propter hoc facultas vestra diminuta existat, ita quod (prout ante duas huiusmodi literas potuissetis) procedere non possitis, indecensque, & contra juris & sacrorum canonum dispositionem, ac Ecclesiasticam libertatem existat, laicos de

personis & causis Ecclesiasticis se intromittere, nullatenus injunctam a nobis executionem adimplere nisi processibus, ac sententiis per eos visis & examinatis, ac si ipsi in clericos, causasque Ecclesiasticas superioritatem, & jurisdictionem haberent: cum tamen in clericos causasque huiusmodi laicis nulla facultas attributa sit, quos obsequendi & exequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi; propter quod inter Christi fideles non modicum surgit scandalum. Nos igitur, ne quod ad salutem animarum, & dictarum causarum faciliorem expeditionem introductum est, in damnum & percellationem convertatur; & propterea ob diuturnitatem temporis, infelices animæ huiusmodi peccatis magis graventur, & ad omne circa hoc dubium tollendum, vos, prout ante datas dictas literas, de jure & consuetudine seu privilegio procedere poteratis, necnon etiam contra maleficos & sortilegos, ac a fide apostatantes, prout criminis postulaverit qualitas, procedere posse & debere, auctoritate Apostolica, tenore praesentium decernimus & declaramus, vobis committentes & mandantes, ut eisdem Venetos, & illorum Ducem, ac officiales suos, ne ipsi ulterius in huiusmodi causis se intromittant, sed quod injunctas sibi executiones, & forte injungendas, postquam requisiti fuerint, sine aliqua processuum, per dictos Ecclesiasticos Judices factorum visione, vel examinatione, prompte exequantur, moneatis & hortemini. Et si hoc facere neglexerint, vel recusaverint, vos eos per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia, appellatione postposita, compellatis. Datum Romæ 15. Februarii 1521.

TITULUS XIII.
DE TESTIBUS.

Perjurii & falsi rei habentur, qui in causis civilibus aut criminalibus dicta testium sine Judicis auctoritate detegunt.

Pius V.

Licet contra Notarios, qui in causis, tam criminalibus, quam civilibus, dicta testium, aut reorum responsionem absque Judicis decreto partibus patefaciunt, multæ constitutiones editæ sint, eosque tanquam falsi reos, & infames, ac perjuros puniri debere statutum sit, nihilominus, quia a magis timetur, quod sæpius cavetur, & ut in futurum timore poenæ, si non Dei timore arceantur, omnes & singulas censuras & poenas, contra eos, qui talia deliquerint latas, auctoritate Apostolica, tenore praesentium approbamus, confirmamus, & innovamus, nec de earum rigore, propter illarum forsitan inobservantiam, aut prædecessorum nostrorum, & etiam nostram, ac officialium, & ministrorum eorundem, & nostrorum tolerantiam, quicquam relaxatum aut remissum esse, ac eisdem in suo pristino robore & vigore permanere decernimus & declaramus. Et ut poenarum certitudo omnibus hic in alma urbe nostra innotescat, statuimus, decernimus, & declaramus, omnes & singulos Notarios, tam principales, quam substitutos, executores quoque, ac carcerum custodes, cæterosque, quibus tanta vigore sui officii, quam alias quomodocunque reos, dum in carceribus secretis detinentur, facultas alloquendi conceditur, qui reorum responsiones, ac testium in dictis causis depositiones propalare, in torum vel in parte, dicto aut facto, quibusvis personis, cujuscunque conditionis, prærogativæ, & dignitatis, tam Mundanæ, quam Ecclesiasticæ existant, absque Judicis, coram quo causa vertitur, & Procuratoris fiscalis licentia, ausi fuerint, aut eisdem reis & testibus, donec in secretis retinentur, etiam quarumvis personarum, ut supra, quomodolibet qualifi-

a Magis timetur quod sæpius cavetur. b Reorum responsiones, & testium depositiones non debent publicari.